

Напря́м: 3. Детермінанти розвитку педагогічної майстерності викладача
закладу вищої освіти

Мухі́на Г.В.

*доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Донецький державний університет внутрішніх справ
м. Кропивницький, Україна*

ЧИННИКИ ТА ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ПЕДАГОГА

У контексті сучасних викликів, обумовлених війною, питання розвитку педагогічної майстерності педагога набули особливої актуальності. На сьогодні в Україні, на нашу думку, існує проблема побудови ефективної системи, яка була б спрямована на розвиток педагогічної майстерності тих, хто навчає. На нашу думку для побудови такої системи треба чітко окреслити структуру педагогічної та основні детермінанти її розвитку.

Загально відомо, що у педагогічній науці поняття «педагогічна майстерність» розуміється, перш за все, як комплекс властивостей особистості, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі [2]. Ґрунтовний аналіз корпусу дослідницького матеріалу дає підстави стверджувати, що сутність поняття «педагогічна майстерність» може бути визначена через окреслення її структурних компонентів. Проте у сучасних наукових студіях панує аргументована багатьма науковцями думка про те, що, на сьогодні, не існує єдиного підходу до визначення основних компонентів цього поняття.

На думку І. Зюзіона структурними компонентами педагогічної майстерності є: гуманістична спрямованість, професійна компетентність, педагогічні здібності та педагогічна техніка. Досліджуючи окреслену проблему, Н. Пихтіна наголошує на тому, що складовими педагогічної майстерності є

професійні знання як основа майстерності, професійно-педагогічна техніка, вміння, здібності та гуманістична спрямованість педагогічної діяльності. О. Малнацька, аналізуючи сутність поняття «педагогічна майстерність», висновковує, що саме особиста культура, знання і світогляд педагога, теоретична підготовка – це основні компоненти цього поняття.

Враховуючи окреслені структурні компоненти педагогічної майстерності та спираючись на ідеї багатьох вчених для побудови ефективної системи підвищення рівня педагогічної майстерності треба враховувати чинники формування педагогічної майстерності. До соціально-економічних чинників належать суспільна значимість професії, можливість підвищення рівня заробітної плати, можливість кар'єрного зростання тощо. Особистісними чинниками формування педагогічної майстерності слід назвати наявність у майбутніх педагогів здібностей до педагогічної діяльності та професійно особистісних якостей, важливих для успішної реалізації завдань освітнього процесу. Зауважимо, що крім соціально-економічних та особистісних чинників є й технологічні чинники формування педагогічної майстерності. Саме цей чинник окреслює зміст, технології, форми та методи підготовки педагогів до професійної діяльності [2].

Погоджуємося думкою Андрієвського Б. М., що розвиток професійної майстерності педагогів повинен мати системний, цілісний та поетапний характер. Якщо перший етап, на думку науковця, забезпечує діагностику стану сформованості основ професійної майстерності, виявлення чинників, що впливають на розвиток майстерності викладача, то другий етап спрямований на формування вмотивованого бажання і готовності до професійного зростання, вдосконалення своїх якостей і фахових компетентностей, розвиток педагогічної техніки, реалізацію програми самовдосконалення. На третьому етапі зусилля концентруються на всебічному залученні педагогів до рефлексивної діяльності, усвідомленні суб'єктивного образу професійної Я-концепції, необхідності систематичного саморозвитку в процесі здійснення професійної діяльності тощо [1].

Принагідно зазначимо, що педагогічна майстерність передусім пов'язана з особистістю педагога, із комплексом якостей, які сприяють забезпеченню високого рівня самоорганізації професійної діяльності. Однак визначити рівень володіння педагогічною майстерністю можливо на основі певних показників. На думку науковців показниками ефективності педагогічної майстерності можуть бути: покращення кількісних і якісних характеристик навчальної діяльності учнів; зменшення часу на досягнення конкретної навчальної мети; міцність засвоєння і закріплення знань, умінь, навичок у тих, хто навчається; полегшення навчальної діяльності учнів; задоволеність ід освітнього процесу як педагога, так і учня тощо [3].

Отже, для створення ефективної системи розвитку педагогічної майстерності необхідно враховувати основні складові цього поняття: гуманістичну спрямованість, професійну компетентність, педагогічні здібності, педагогічну техніку тощо. Слід зауважити, що всі складові педагогічної майстерності між собою пов'язані, тому необхідно це враховувати під час планування та здійснення заходів, які спрямовані на підвищення рівня педагогічної майстерності як основи якісної професійної діяльності педагога.

Список використаних джерел

1. Андрієвський Б. М. Організаційно-педагогічні умови розвитку професійної майстерності викладача. Збірник наукових праць. Педагогічні науки. №96. URL: <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/issue/view/70/302>. (дата звернення: 26.02.2024).
2. Андрошук Ірина, Андрошук Ігор. Чинники формування педагогічної майстерності майбутніх педагогів. Професійна педагогіка. 2020. Т. 2, № 21. С. 29–34. URL: <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2020.21.29-34>. (дата звернення: 29.02.2024).
3. Ковальчук В. І. Сутність та структура педагогічної майстерності вчителя. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/20/1/V_Kovalchuk_HEU_27_IPPO.pdf. (дата звернення: 20.02.2024).